

Stufe 5 plus

3 Kleiner Plan / Stellung öffnen: A

- 1) 1. ♖g5 hxg5 2. hxg5
- 2) 1. f6+ gxf6 2. ♙g4 ♖cg8 (2. ... ♗d7 3. ♙xd7) 3. ♖xf6+
- 3) 1. e5 dxe5 2. ♖xd8 ♖xd8 3. fxe5
- 4) 1. ... d5 2. exd5 ♗xd5 3. ♙f3 ♗xc3 4. ♖xc3 ♙f6
- 5) 1. ♗g5 (1. f5 h6) 1. ... ♗e8 2. f5 ♖c6 3. fxe6
- 6) 1. c5
- 7) 1. a4 ♖d8 (1. ... bxa4 2. ♗xa4 ♙b5 3. ♗c5 und der Bauer a6 geht verloren.) 2. axb5 ♗xb5 3. ♖a5 mit Vorteil.
- 8) 1. ... f5 2. ♖g3 fxe4 3. fxe4 ♗h4+
- 9) 1. h4 f5 2. h5 (2. exf6ep ♗xf6 3. h5 ♗xh5 4. ♙xg6 hxg6)
- 10) 1. e4 ♗f8 2. exf5 exf5 3. ♖g3
- 11) 1. ... h6 2. gxh6 ♖xh6 3. ♗f1 ♖e6
- 12) 1. ... a4 2. ♖h2 axb3 3. cxb3 ♙f4 4. ♙g6+ ♗e6 5. ♖c2 d4

4 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: A

- 1) 1. ♖fd1
- 2) 1. ♖e4 ♖b6 2. ♖h4 h5 3. fxg6 fxg6 4. ♖xh5
- 3) 1. ♙g4 ♖b8 2. ♖d7
- 4) 1. 0-0 (1. ♖h5+ g6 2. ♖e5 ♙xb5 3. ♖xh8 ♖h4+)
- 5) 1. ... ♖c8 (1. ... cxd4 2. ♗xd4 ♖c8 3. ♖d2 ♙xd4 4. ♖xd4 ♖xc2 5. ♙f4) 2. ♖a3 cxd4
- 6) 1. ... ♖e6
- 7) 1. ♖g4
- 8) 1. ... f6 2. 0-0 (2. ♖e2 fxe5) 2. ... fxe5 3. dxe5 ♖xf3 4. gxf3 ♗xe5 5. ♗g2 ♖h4
- 9) 1. ♖c6 (1. ♖c2 c6 2. ♖fc1 a6) 1. ... g5 (1. ... bxc6 2. ♗d6+ ♗a8 3. ♖b7#) 2. ♖fc1
- 10) Zeichnung
- 11) Zeichnung
- 12) 1. ♖e5

5 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: B

- 1) 1. ♗h4
- 2) 1. ♗e3
- 3) 1. ♗c4
- 4) 1. ... ♗a4 2. b3 ♗c3 3. ♖d2 ♗xa2
- 5) 1. ... ♗e5 2. ♖d1 ♗h5
- 6) 1. ♗f5 ♖f8 2. ♗d5
- 7) 1. ♗d6 ♗d4 2. ♖xd4
- 8) 1. ♖a3
- 9) 1. ♗g4 ♙xg5 2. fxg5 ♗h5 3. ♗h6+
- 10) 1. ... b5 2. ♖b3 ♗b6
- 11) 1. ♗d2
- 12) 1. a4 ♖c7 2. a5 b5 3. ♗c5

6 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: C

- 1) 1. ♙d1 ♖f8 2. ♙c2
- 2) 1. ♙c1
- 3) 1. ♙d6
- 4) 1. ♙f1 a5 (1. ... bxc3 2. ♙xc3 a5 3. ♙b5 ♗d7 4. ♙xe5) 2. ♙b5 ♗d7 3. cxb4 axb4 4. ♙xe5
- 5) 1. ♙b5 ♙a7 (1. ... ♙xh3 2. gxh3 ♖xh3 3. ♗h2 ♖g3+ 4. ♗h1 ♙xf2 5. ♖f3 ♖xf3+ 6. ♗hxf3) 2. d4 exd4 3. cxd4 d5 4. ♗e5

- 6) 1. ... c6 (1. ... ♖c6 2. ♗xc6 ♕xc6 3. ♖xc6)
- 7) 1. ♕d1 ♕f6 (1. ... ♖e8 2. ♕f3 ♗c5 3. ♕d5+ ♖f8 4. ♖f7+ ♖g8 5. ♖g7++ ♖f8 6. ♖g8#) 2. ♕xf6 ♖xf6 3. ♕f3 ♗b5 4. ♕d5+
- 8) 1. ... ♕e6! (1. ... ♕xc3 2. ♕c4)
- 9) 1. ♕d5 ♖e5 2. ♕e4 ♖g6 3. ♗xg6 f5 4. ♕xf5
- 10) 1. ... ♕a6
- 11) 1. ♕e1 ♖e4 2. ♕h4 ♖df6 3. ♖g4 ♗e6 4. ♕xf6 gxf6 5. f5 ♗e7 6. ♕xe4
- 12) 1. e5 ♕g7 2. ♕e3

7 Kleiner Plan / Eine Figur aktivieren: D

- 1) 1. ♗d6 (1. ♖e4 0-0 2. ♕xd7 ♖d8) 1. ... ♗a5 2. ♕g5
- 2) 1. c3 / 2. ♗a2+
- 3) 1. f5
- 4) 1. ♗h4 h6 2. ♕xh6
- 5) 1. ... ♗d3
- 6) 1. ♗a3
- 7) 1. ... ♗a5
- 8) 1. ... ♗d8 2. ♗d1 ♗h4+
- 9) 1. ♖g3 ♗d6 2. ♗e4
- 10) 1. ♖d2 ♖g7 2. ♗h1
- 11) 1. ... ♗e7
- 12) 1. ... ♗f6 2. h3 d3 3. ♗d2 ♖e5

9 Bauernenspiel / Tempospiel: A

- 1) 1. ♖g6 (1. a3 a6=) 1. ... a6 (1. ... a5 2. a3 a4 3. ♖h6) 2. a4 a5 3. ♖h6
- 2) 1. g3 ♖h8 2. g4 ♖g8 3. g5 ♖h8 4. g6 hxg6 (4. ... ♖g8 5. g7) 5. hxg6 ♖g8 6. g7
- 3) 1. g4 fxg3ep 2. fxg3 g5 3. g4
- 4) 1. a5 c5 2. a6 c4 3. c3
- 5) 1. b4! a6 2. a3 c6 3. a4
- 6) Zeichnung
- 7) 1. ♖e7 ♖g5 2. ♖e6 a6 3. a3 a5 4. a4
- 8) 1. a6 bxa6 2. ♖e5 ♖g4 3. a5
- 9) 1. a5 b5 2. ♖e5 ♖g3 3. ♖e4
- 10) 1. g6! (1. ♖c4? ♖d6 2. g6 f6) 1. ... f6 2. ♖d3 ♖c7 3. ♖c3 (3. ♖c4? ♖d6) 3. ... ♖d7 draw
- 11) 1. ♖g4 (1. b5 ♖e7=) 1. ... ♖f6 2. b5 a6 3. bxa6 bxa6 4. b4
- 12) 1. ... ♖b6 2. ♖c4 h6 3. h4 h5

10 Bauernenspiel / Randbauer: A

- 1) 1. a4 ♖xa2 2. ♖f4 ♖b3 3. ♖e3 ♖xa4 4. ♖d2 ♖b3 5. ♖c1
- 2) 1. ♖c3
- 3) 1. a4 bxa4 2. ♖d2 ♖b3 3. ♖c1
- 4) 1. ♖h6 (1. ♖f7? ♖e5 2. ♖e7 ♖d5 3. ♖d7 ♖c4 4. ♖c6 ♖xb4)
- 5) 1. ♖d3
- 6) 1. ♖f7
- 7) 1. ♖f6 ♖e8 2. ♖g5
- 8) 1. a5 bxa5 2. a4
- 9) 1. ♖b7 a5 2. ♖c6 ♖b4 3. ♖d5
- 10) 1. ♖e4! ♖d2 (1. ... ♖f2 2. ♖d5) 2. ♖d5 ♖d3 3. ♖c6 ♖d4 4. ♖b7 ♖c5 5. ♖xa7
- 11) 1. ♖g5!
- 12) 1. a5 (1. ♖d4 ♖e2 2. a5 ♖f3=) 1. ... ♖f1 2. ♖d4 ♖e2 3. ♖c5 ♖d3 4. ♖b6 ♖d4 5. ♖xa6 ♖c5 6. ♖b7

11 Bauernendspiel / Verteidigen: A

- 1) 1. ♖d3! (1. bxc3+? ♗xc3) 1. ... cxb2 2. ♖c2 ♗a3 (2. ... ♗c4 3. a4) 3. ♗b1 d3 Patt
- 2) 1. ... ♗e3 (1. ... ♗xf4?? 2. ♗d5)
- 3) 1. ... g6 (1. ... ♗c7 2. g6 f6 3. ♗e4 ♗d8 4. ♗f5 ♗e7 5. c7 ♗d7 6. c8♙+ ♗xc8 7. ♗e6 ♗c7 8. ♗f7 f5 9. ♗xg7 f4 10. ♗f8 f3 11. g7 f2 12. g8♙ f1♙+ 13. ♙f7+)
- 4) 1. g4 ♗f4 2. g5 ♗xg5 3. ♗g3
- 5) 1. ♗g2 (1. b6 cxb6 2. ♗g2) 1. ... ♗g6 2. ♗f2 ♗f6 3. ♗e2 ♗e6 4. ♗d2 ♗d6 5. b6 cxb6 6. ♗c2 ♗c6 7. ♗b2
- 6) 1. ♗b6! (1. ♗b5? ♗d6 2. ♗a4 ♗c6 3. ♗xa5 ♗c5) 1. ... ♗d6 2. ♗b5! ♗e5 3. ♗xa5
- 7) 1. ♗c2! (1. ♗c4? ♗e3) 1. ... ♗e3 2. ♗d1
- 8) 1. h4 g4! 2. f4! (2. fxg4+? ♗f6 3. g5+ ♗f5 4. g6 hxg6#) 2. ... ♗xf4 Patt
- 9) 1. ♗a4 ♗d4 2. ♗a5 e4 3. a4 e3 Patt
- 10) 1. b4 c4 2. b5! axb5 3. b4 ♗b1 Patt
- 11) 1. c4 bxc4 2. ♗e4 ♗c2 3. ♗d4 ♗xb2 4. ♗xc4 ♗xa3 5. ♗c3
- 12) 1. ♗d2 g3 (1. ... ♗e7 2. ♗e3 f5 3. ♗f4 ♗f6 4. e3!) 2. ♗e3 f5! 3. ♗f3 f4 4. e3!

12 Bauernendspiel / Mix: A

- 1) 1. ♗d5 ♗d7 2. e5 dxe5 3. ♗xe5 ♗e7 4. e4
- 2) Zeichnung
- 3) Zeichnung
- 4) 1. b6 g3 2. b7 g2 3. b8♙ g1♙ 4. ♙h8+ ♗g5 5. ♙g7+
- 5) 1. ♗f5 ♗g7 2. h8♙+ ♗xh8 3. ♗f6 ♗g8 4. g7
- 6) 1. a4 a5 2. g4+ hxg4+ 3. ♗g3
- 7) 1. ... ♗e3 2. ♗c4 ♗d2 3. ♗b5 ♗c3 4. ♗xb6 ♗b4
- 8) 1. ♗h4 (1. ♗h5 ♗f6 2. ♗g4 g6) 1. ... ♗f6 2. ♗h5 ♗e7 3. ♗g6 ♗f8 4. e7+ ♗xe7 5. ♗xg7
- 9) 1. c4 dxc4 2. bxc4 ♗xc4 3. ♗h6
- 10) 1. ♗d8! (1. ♗xd7? ♗b6! 2. ♗e6 ♗c5!) 1. ... ♗b6 (1. ... c6 2. ♗xd7 cxb5 3. c5 b4 4. c6 b3 5. c7 b2 6. c8♙ b1♙ 7. ♙a8+) 2. ♗xd7! ♗b7 3. c5 ♗b8 4. c6
- 11) 1. e3! (1. e4? fxe4 2. ♗xe4 c3! 3. bxc3 ♗e6) 1. ... ♗e6 2. e4 fxe4 3. ♗xe4
- 12) 1. g3 (or 1. ♗g7 ♗g5 2. g3) 1. ... ♗f6 (1. ... g5 2. ♗h5 g4 3. ♗h4) 2. g4 g5 3. ♗h5

14 König in der Mitte / Mix: A

- 1) 1. ♗xc6 bxc6 2. ♙xe6+ fxe6 3. ♗g6#
- 2) 1. ♙xe5+ fxe5 2. ♙d8+ ♗xd8 3. ♙xd8#
- 3) 1. ♙xg6+ hxg6 2. ♗xg6+ ♗e7 3. ♗f5#
- 4) 1. ♙xf5 exf5 2. ♗xc6+
- 5) 1. ... d4 2. cxd4 ♗b4 3. ♙xb4 ♙xf2#
- 6) 1. ♗e4 ♙xg3 2. ♗c6+ ♙xc6 3. ♙d8#
- 7) 1. ♗xf7 ♗xf7 2. ♗xc7!
- 8) 1. ♗a3 ♙e5 2. f4
- 9) 1. ♙xd6 ♗xf5 2. ♙xe5+
- 10) 1. ♙xe6+ fxe6 2. ♗e5
- 11) 1. d6 ♗a6 2. dxc7 ♗xc7 3. ♗d6#
- 12) 1. ♗d5 ♙c8 2. ♗c7+

15 König in der Mitte / Mix: B

- 1) 1. ♗b5 axb5 2. ♗xb5+
- 2) 1. ♗xg7+ ♗xg7 2. ♙xe6+ fxe6 3. ♙g6#
- 3) 1. ♗xd5 cxd5 2. ♗b5+ ♗c6 (2. ... ♗d7 3. ♗e5) 3. ♗d4
- 4) 1. ♙xd8+ ♗xd8 2. ♗c6+ ♗e7 3. ♙d8#
- 5) 1. ♙f8+ ♙xf8 2. ♗d6+ ♗e7 3. ♗f5+ ♗e8 4. ♗xg7#
- 6) 1. ♗a6
- 7) 1. ♗b5+ ♙xb5 (1. ... axb5 2. ♙xb4) 2. ♙c6+ ♗e7 3. ♙c7+

- 8) 1. ♖a6 (1. ♗e5 0-0 2. ♗xc6 bxc6 3. ♜xc6 ♞ab8 4. ♞f2 ♞b6 5. ♜a4 ♖d6)
- 9) 1. ♞d6 ♜a2 (1. ... ♖xd6 2. ♖xf7+) 2. ♗c3 ♜c4 3. b3
- 10) 1. ♗e5 h5 (1. ... ♗f8 2. ♜h5 ♗g7 3. ♜f7+ ♗h6 4. ♗g4+) 2. ♜d3 ♞h6 3. ♜d5 ♞h7 4. ♜g8+ ♖f8
5. ♗g6+ ♞e7 6. ♖f7#
- 11) 1. ♞xe6+ ♖xe6 (1. ... fxe6 2. ♖g6#; 1. ... ♖e7 2. ♜xc5) 2. ♖b5+ ♜c6 (2. ... ♖d7 3. ♞e1+ ♖e7
4. ♜xc5) 3. ♞d1
- 12) 1. ♗xe5 dxe5 2. ♞xe5+ ♗d7 3. ♜a4+ ♗c8 4. ♜c6+

16 König in der Mitte / Stellung öffnen: A

- 1) 1. ♗d6+ ♖xd6 (1. ... cxd6 2. exd6+ ♖e7 3. ♞xe7+ ♗f8 4. ♖h6+ ♗g8 5. ♜d4; 1. ... ♗e7 2. ♖g5+
♗e6 3. ♜g4+) 2. exd6+ ♗f8 3. ♖h6+ ♗g8 4. ♜d4 f6 5. ♜c4#
- 2) 1. f4
- 3) 1. f5 exf5 2. ♞e1 ♖e6 3. ♗xd5 ♜f7 4. ♞xe6+
- 4) 1. d5 cxd5 2. ♗xd5 ♜b5 3. ♖b4
- 5) 1. e4 dxe4 (1. ... ♖g4 2. ♜d2 dxe4 3. d5 e3 4. ♖xe3) 2. d5 ♜g6 3. dxc6 ♜xg5 4. cxb7
- 6) 1. d4 ♖e6 2. d5 cxd5 3. exd5 ♖f5 4. ♗fxe5 dxe5 5. ♗xe5
- 7) 1. ♗d6+ exd6 2. exd6 ♖xd6 3. ♜e2+ ♗f8 4. ♖h6+ (4. ... ♗g8 5. ♜e8+ ♖f8 6. ♜xf8#)
- 8) Zeichnung
- 9) 1. e5 c5 (1. ... dxe5 2. ♗xe5) 2. ♜h4 dxe5 3. ♗xe5 ♜c7 4. ♗xd7
- 10) 1. f4 f6 2. fxe5 dxe5 3. d6
- 11) 1. e4 fxe4 (1. ... ♖xf3 2. e5) 2. ♗xe4 dxe4 3. ♞xe4+ ♗e7 4. ♞xg4
- 12) 1. ♗d6+ ♖xd6 (1. ... ♗e7 2. ♜h5) 2. ♜xd5

18 Endspiel / Falscher Läufer: A

- 1) 1. ♖d5+ ♗e7 2. h6 ♗f8 3. ♗d2
- 2) 1. ♖c5! ♗c7 2. ♖a7!
- 3) 1. ♖e4 ♗xe4 (1. ... ♗e5 2. h5 ♗f6 3. h6 ♗f7 4. ♖h7) 2. ♗g4 ♗e5 3. ♗g5
- 4) 1. ♖f7 g3 2. hxg3
- 5) 1. ♗e3 ♗f7 2. ♖h7 ♗f6 3. ♗f4
- 6) 1. ♖b3 ♗e6 (1. ... ♜e6 2. ♖g5) 2. ♖f4
- 7) 1. ♖g6+ ♗xg6 2. h7 ♗xh7 3. ♗d5 ♗g8 4. ♗e6 ♗f8 5. f7 ♗g7 6. ♗e7
- 8) 1. ♖g8 g4 2. hxg4 g5 3. ♖b3
- 9) 1. ... ♖c5 2. h6 ♖e3+
- 10) 1. ♖c3+ ♗h7 2. ♖g7 b4 3. a4
- 11) 1. ♞e3 (1. ♞e8 Patt; 1. ♞xd5+? ♗xd5 2. h5 ♗e5) 1. ... ♗xe3 2. h5
- 12) 1. ♗h2 ♖xh3 2. g3+

19 Endspiel / Falscher Läufer: B

- 1) 1. ♗f3 ♗g6 2. h4 gxh4 3. ♗g2
- 2) 1. ♗d2! (1. ♗d1? ♖f5 2. ♗d2 a3 3. ♗c3 ♖e6 4. ♗c2 ♖a2 5. ♗c3 ♗c5) 1. ... a3 (1. ... ♖f5 2. ♗c3!)
2. ♗c2! (2. ♗c1? ♖f5; 2. ♗c3? ♖e6) 2. ... ♖f5+ 3. ♗b3
- 3) 1. g6
- 4) 1. ♖g6+! ♗xe7 2. ♖h7! ♗f8 3. ♖xg8 ♗xg8 4. ♗c4! h5 5. ♗d3 h4 6. ♗e2 h3 7. ♗f2! (7. ♗f3?
♖h4; 7. ♗f1? ♖d4) 7. ... h2 8. ♗g2
- 5) 1. ... h6 ist die vorgesehene Lösung, aber wie Han Schut zeigte, kann Weiß gewinnen. Zwei kluge Züge
sind nötig: 2. Kg4! (2. gxh6 ist unentschieden) 2. ... hxg5 3. h3! (3. Kf3 g4+ ist unentschieden) 3. ...
Kg7 (nun muss Weiß den schwarzen König patt setzen, damit der g-Bauer ziehen muss) 4. ♗f3 ♗h6
5. ♗e4 ♗h5 6. ♖e2+ ♗h6 7. ♗e5 ♗g7 8. ♗e6 ♗g8 9. ♗e7 ♗g7 10. ♖c4 ♗h6 11. ♗f8 ♗h7 12.
♖e6 ♗h8 (12. ... ♗h6 13. ♗g8 ♗h5 14. ♗g7 g4 15. hxg4+) 13. ♖g8 g4 14. hxg4 und es gibt keine
Pattgefahr mehr; der g-Bauer kann wieder ziehen. Lehrreich.
- 6) 1. ♗g3 ♗g4 (1. ... ♗xg3 Patt; 1. ... f4 2. ♗xh5 und ♗xf4) 2. ♗xf5 ♗xf5
- 7) 1. ♖a6! bxa6
- 8) 1. ♗g3 ♖f1 2. ♗f2 ♖h3

- 9) 1. d3 a5 2. ♖c5 a4 3. ♗xd4
 10) 1. ♖c5 ♙e6 2. ♖b6! (2. ♖b4? ♗d4 3. ♖a3 ♖c3 4. ♖a4 ♖b2 5. ♖b4 ♙d7 6. ♖a5 ♙b5 7. ♖b4 ♖a2 8. ♖a5 ♖b3) 2. ... ♙c8 3. ♖c5 (3. ♖a5? ♗d4) 3. ... ♙e6 4. ♖b6 ♙c4 5. ♖c5
 11) 1. ... ♗g1 2. ♙e4 (2. ♗h3 ♗g3+ 3. ♗xg3 Patt; 2. ♗h2 ♗g2 3. ♗h1 ♗xc2) 2. ... ♗xh1
 12) 1. ♗f8+ ♗c8 2. ♗xc8+ ♖xc8 3. ♙a6

20 *Endspiel / Falscher Läufer: C*

- 1) 1. ♖h3 ♖e5 2. h5 ♖e6 3. h6 ♖f7 4. ♙h7 ♖f6 5. ♖g4
 2) 1. ♙e5+ ♖g8 2. ♙g7! (2. ♙xf7+ ♖xf7 3. a4 ♖e6 4. a5)
 3) 1. ... ♖h3 2. ♖g1 ♙d4+ 3. ♖f1 ♖xg3 4. ♖e2 ♖xh4
 4) 1. ♙b6! axb6 (1. ... ♖a8 2. ♖c7; 1. ... ♖c8 2. ♙xa7) 2. axb6
 5) 1. ♖f7 ♖h7 2. ♖f8 ♖h8 (2. ... ♖h6 3. ♖g8 ♖h5 4. ♙d1+ g4 5. hxg4+) 3. ♙g8 g4 4. hxg4 g5 5. ♙d5
 6) 1. ... ♖h3 2. ♖f1 ♖h2 3. f3 h5 4. ♖f2 ♙d4+ 5. ♖f1 h4 6. f4 h3 7. f5 ♖g3 8. f6 h2
 7) 1. ... g4 (1. ... ♖h4 2. ♙g4 ♖g3 3. ♖f5) 2. hxg4+ ♖g5 3. ♖e6 h5
 8) 1. ♗e5+ (1. ♗h2+ ♖h4 2. ♗f3+ ♗xf3 3. ♖xf3 ♖h3 4. ♖f2 ♙c5+) 1. ... ♖h4 2. ♗g6+ ♖g4 (2. ... ♖g5 3. ♖xh3 ♖xg6=) 3. ♗e5+
 9) 1. ♙b4! (1. a5? d2; 1. ♖e1? ♖e4 2. a5 ♖d5 3. a6 ♖c6 4. ♙c5 ♖c7 5. ♙a7 ♖c6; 1. ♙h6? ♖e4) 1. ... ♖e4 2. a5 ♖d5 3. a6 ♖c6 4. ♙a5! d2 5. ♖e2 (5. ♙xd2? ♖b6)

10) *Zeichnung*

- 11) 1. ♙g5+ ♖e2 2. ♙h6 gxh6
 12) 1. a6 (1. ♗xg2 ♙xg2 2. a6 ♙f1+) 1. ... bxa6 2. ♗xg2 ♙xg2 3. ♖xb4

22 *Kleiner Plan / Verwundbarkeit: A*

- 1) 1. ♗b5+ c6 2. ♗d3
 2) 1. ♗h5
 3) 1. ♙xb6 cxb6 2. ♗g1
 4) 1. ... ♗h5 2. ♗g1 ♙xg1 3. ♖xg1 ♗xg3 4. hxg3 ♗xg3+
 5) 1. ♗a3 ♖d7 2. ♙b5+ ♖c7 3. ♗h3
 6) 1. ♖h1 ♗f7 2. ♗g1
 7) 1. ♙a6 ♖b8 2. ♙xb7
 8) 1. ♗c1 c6 2. dxc6 bxc6 3. ♗xc6+
 9) 1. ... ♙a6 2. b3 ♗xd5 3. ♗a2 ♗c3 4. ♗xc3 bxc3
 10) 1. ... ♗g4 2. ♗f3 (2. ♗b3 ♙d3 3. ♗d1) 2. ... ♙c5 3. ♙e3 ♙xe3 4. fxe3 ♗xe3 5. ♗f2 ♗c2
 11) 1. ... ♗xc3 2. ♗xc3 ♗b4
 12) 1. ... ♗a8 2. ♙g3 fxg3

23 *Kleiner Plan / Verwundbarkeit: B*

- 1) 1. ♗d4
 2) 1. ... ♗h6 (1. ... ♗g3+ 2. hxg3 ♙d4 3. f4) 2. ♗fd1 ♗g3+ 3. ♖g1 ♗e3#
 3) 1. a5 ♗b7 2. axb6
 4) 1. ... ♗f6 2. ♗d2 ♙xd4
 5) 1. ... ♙a5
 6) 1. ♗g3
 7) 1. ... ♙a4
 8) 1. ♗a4 ♗b7 2. ♗xb6 ♗xb6 3. ♙c7
 9) 1. ... ♗h5 2. ♗e1 ♗g3+
 10) 1. h4
 11) 1. ... ♙d8
 12) 1. ♗g3 g6 (1. ... ♗h5 2. ♗g4) 2. ♗xh6+ ♖g7 3. ♗f5+

24 *Kleiner Plan / Verwundbarkeit verringern: A*

- 1) 1. ♙e2
 2) 1. ... g3

- 3) 1. ... h6
- 4) 1. ... ♗e7
- 5) 1. ♖e2
- 6) 1. ... a5
- 7) 1. ... f5 2. ♗h4 ♖xd6
- 8) 1. ... h6 2. ♗h4 ♖xe4
- 9) 1. ... d6 2. ♖d2 ♗e7
- 10) 1. ... ♗g7
- 11) 1. ... ♖a5
- 12) 1. ♗f4 exf4 2. ♗xd4

25 Eröffnung / Verwundbarkeit: A

- 1) 1. ... ♗d6 2. ♖xg6 ♗g3+ 3. ♗h1 ♗xh3+ 4. ♗g1 ♗g3+ 5. ♗h1 hxg6#
- 2) 1. ... ♗b5 2. ♗d1 ♗c5
- 3) 1. ♖d2 exd5 2. ♖xe4
- 4) Zeichnung
- 5) 1. ♗a6
- 6) 1. ♗b5+ ♗d7 2. ♗xd7+ ♗xd7 3. ♖e5+
- 7) 1. ♖xd7 ♗xd4 (1. ... ♖xb5 2. ♗xg7 ♗xd7 3. c4) 2. ♖f6+ ♗f8 3. ♗h6#
- 8) 1. d6 (1. 0-0-0 a6) 1. ... ♗xd6 2. 0-0-0
- 9) 1. exd5 (1. d4 ist auch gut, aber weniger) 1. ... cxd5 2. ♖xe5 d4 3. ♗xd4
- 10) 1. exf5 (1. ♖g5 ♖c5 2. ♗xh5 gxh5 3. ♗xh5 h6 4. ♗xc5 ♗xg5 5. ♗xg5 hxg5 6. ♗e3 f4) 1. ... gxf5 2. ♖g5
- 11) 1. ♗a4+ ♗d7 2. ♖e5
- 12) 1. ♗xh6 gxh6 2. ♖h4

26 Eröffnung / Verwundbarkeit: B

- 1) 1. ... a4 2. ♖c1 a3
- 2) 1. ♖a4 (1. ♗c1 ♖c6 2. ♖a4 ♗b4+ 3. ♗d1 ♗a5) 1. ... ♗a7 (1. ... ♖d7 2. ♗c1 ♗d8 3. ♗xb7) 2. ♖b6
- 3) 1. ♗d1 (1. d5 kann auch) 1. ... ♗xc3 2. ♗xc3 ♗c7 3. d5
- 4) 1. ... a6 2. b4 ♖xb4 3. ♗a3 ♗c2
- 5) 1. ... ♖c5 2. e4 dxe4 3. dxe4 ♖d3+ 4. ♗d1 ♖xb2+ 5. ♗c2 ♖a4
- 6) 1. ... exd4 2. ♗xd4 ♗b4 3. ♗c3 ♗xc3 4. bxc3 ♗xf3 5. gxf3 ♗d7 6. ♖f1 ♗xh3
- 7) 1. ♖xf6+ ♗xf6 2. ♗f4!
- 8) 1. ... ♖xd4 2. ♗xd4 ♖g4
- 9) 1. ♗f4 ♗c8 2. ♖g5
- 10) 1. ... ♖b6 2. ♗d3 (2. ♗b5 ♗xh6 3. ♗xh6 a6 4. dxc5 dxc5 5. ♗d1 ♗c7 6. ♗a4 ♖xa4 7. ♖xa4 ♖xe4; 2. ♗xg7 ♖xc4 3. ♗d3 ♖xb2) 2. ... ♗xh6
- 11) 1. d4 ♗b6 2. d5 a6 3. ♗a4
- 12) 1. ♖g5 0-0 (1. ... ♗f8 2. ♖xh7 ♗h8 3. ♖g5 ♗f8 4. ♗h5) 2. ♗h5 h6 3. ♖xf7

27 Materialgewinn? / Ja oder nein: A

- 1) ja: 1. ... ♖xe4 2. ♗e1 ♖d2
- 2) nein: 1. ... ♗xe4? 2. ♗g5 ♗xf3 3. gxf3
- 3) ja: 1. ♗xf7+ ♗xf7 2. ♖g5+ ♗xg5 3. fxg5+
- 4) nein: 1. ... ♗xb3? (1. ... ♗g8) 2. ♗d6!
- 5) nein: 1. ... ♖xd4 2. ♗a4
- 6) ja: 1. ... ♗xd4 2. e5 ♗c5
- 7) ja: 1. ♗xe4 (1. ... ♖xe4 2. ♗xg7+ ♗h8 3. ♗g3+ ♖f6 4. ♗xh3) 1. ... ♗d7 2. ♗d4
- 8) nein: 1. ♗xa6? ♗f5 2. ♗b2 bxa6
- 9) ja: 1. ♖xf7 ♗xd4 (1. ... ♗xf7? 2. ♗xd8+) 2. ♖xd8 ♗d7 (2. ... ♗xd8 3. ♗xc7)
- 10) nein: 1. ... ♗xc5 (1. ... ♖xa2 2. ♗a3) 2. ♗ee3

- 11) ja: 1. ♖xc6+ ♕d6 2. ♖a3
 12) nein: 1. ... ♗xc3 2. ♜d8+ ♕h7 3. ♖g5+

28 Materialgewinn? / Ja oder nein: B

- 1) ja: 1. ... ♖xe4
 2) nein: 1. ♜xd5? ♗c7! 2. ♜dd4 e5
 3) nein: 1. ... ♖xf2 2. ♕xf2 ♗xe2 3. ♜ae1
 4) ja: 1. ♖cxe4 ♖xe4 2. ♖xe4 ♗xe4 3. ♕f3
 5) ja: 1. ... ♖xd4 2. cxd4? ♗b5+
 6) nein: 1. ... ♜xe4 (1. ... ♖xe4 2. ♕xd8) 2. ♖h6+ gxh6 3. ♕xf6
 7) ja: 1. ♕xa7 b6 2. c5 ♕b7 3. c6+ ♖xc6 4. ♕b5
 8) ja: 1. ♖xd5
 9) nein: 1. ... ♖xc5? 2. ♖d5 cxd5 3. ♕xc5
 10) nein: 1. ... ♕xe5? (1. ... ♖xe5 2. ♜c5) 2. ♜xe5 ♖xe5 3. ♜c5
 11) ja: 1. ♖xb5
 12) nein: 1. ♖xd5 ♗xd5 (1. ... ♖f2+ 2. ♜xf2 ♕xf2 3. ♖xc7)

30 Damenendspiel / Aktivität: A

- 1) 1. ♗d5+ ♕b4 (1. ... ♕a6 2. ♗a8+) 2. ♗d4+ ♗xd4+ 3. ♕xd4
 2) Zeichnung
 3) 1. ♗g8+ ♕c5 (1. ... ♕b4 2. ♗b8+; 1. ... ♕d3 2. ♗h7+) 2. ♗c8+ ♕b6 3. ♗b8+
 4) 1. ... ♗d7+ 2. ♕a3 (2. ♕b3 ♗d5+ 3. ♗xd5+ ♕xd5; 2. ♕a5 ♗d5+ 3. ♗xd5+ ♕xd5; 2. ♕b4 ♗e7+ 3. ♗xe7+ ♕xe7) 2. ... ♗e7+ 3. ♗xe7+ ♕xe7
 5) 1. ♗c3+ ♕d5 2. ♗c4+ ♕e5 3. d4+
 6) 1. ♗b6+ ♕a3 2. ♗xd6+ ♗b4 3. ♗a6+
 7) 1. ... ♗b6+ 2. ♕e7 (2. ♕d7 ♗b5+; 2. ♕d5 ♗b5+ 3. ♗xb5+ axb5) 2. ... ♗e3+
 8) 1. ♗f8+ ♕b5 2. ♗b8+ ♕c5 (2. ... ♕a5 3. ♗c7+ ♕b5 4. ♗b6#) 3. ♗e5#
 9) 1. ♗c4+ ♕a5 2. b4+ ♕a4 3. ♗a6+
 10) 1. ... ♗e7 2. g4 (2. f5 ♗e4+ 3. g4 ♗e1+) 2. ... ♗e1+
 11) 1. ♗d3 ♗b5 (1. ... b5 2. ♗c2+) 2. ♗a3#
 12) 1. ♗f7+ ♕d6 2. ♗d7+ ♕c5 3. ♗a7+

31 Damenendspiel / Aktivität: B

- 1) 1. ♗e5+ ♕g6 2. ♗e4+ ♗xe4+ 3. ♕xe4 ♕f6 4. ♕d5 ♕e7 5. ♕c6 ♕d8 6. ♕b7
 2) 1. ♗h4+ ♕g6 2. ♗h5+ ♕f6 3. ♗h8+
 3) 1. ♗e7+ ♕f5 2. ♗e6+ ♕f4 3. ♗xh6+
 4) 1. a4 ♗xa4 2. ♗e8+
 5) 1. ♗e7 ♕c8 2. ♗e6 ♕d8 3. ♗g8+ ♗e8 4. ♗xe8+ ♕xe8 5. ♕e6
 6) 1. ♗e8 ♗xf3 2. ♗a8+
 7) 1. ♗c8+ ♕d6 2. ♗c6+ ♕e5 3. f4+
 8) 1. ♗a8+ ♕d7 2. ♗c8+ ♕d6 3. ♗c6+ ♕e5 4. ♗c5+
 9) 1. ♗e4 ♗d7 2. ♗a8+ ♕b5 3. ♗a4+
 10) 1. ♗f7+ ♕g5 2. ♗g8+ ♕f4 3. ♗g4+ ♕e5 4. ♗g7+
 11) 1. ♗g2+ ♕h4 2. ♗h2+ ♕g5 3. f4+
 12) 1. ♗b1+ ♗g1 2. ♗b7+ ♗g2 3. a6! ♗xb7 4. axb7 ♕g1 (4. ... ♕g2 5. b8♗ h1♗ 6. ♗b7+) 5. b8♗ h1♗ 6. ♗b1+

32 Damenendspiel / Aktivität: C

- 1) 1. ♗g7+ ♕f5 2. ♗g5+ ♕e6 3. f5+
 2) 1. ♗f8+ ♕g5 2. h4+ gxh3 3. ♗f4+ ♕h5 4. ♗h4#
 3) 1. ♗g7 c2 2. ♗h7+ ♗h6 3. ♗f5+
 4) 1. ♗h3+ (1. g4? ♗e8+ 2. ♗xe8 Patt) 1. ... ♗h4 (1. ... ♕g6 2. ♗h7+ ♕f6 3. ♗f7+ ♕e5 4. ♗e7+) 2. ♗e6+ ♕h5 3. ♗f7+ (3. ♕h7? ♗g3!) 3. ... ♕g4 4. ♗f3#

- 5) 1. ♖d8+ (1. ♗b5+ ♕d4) 1. ... ♕c5 2. ♖d6+ ♕b5 3. ♗b6#
- 6) 1. ... ♗c3+ (1. ... ♖d5 2. ♗g3+ ♕xd4 3. ♗c3+ ♕e4 4. ♗e1+) 2. ♕b5 ♗c4+ 3. ♕a5 ♗d5+
- 7) 1. ♗c6 ♗b4 (1. ... ♖d3+ 2. ♗b5+ ♗xb5+ 3. ♕xb5) 2. ♖d7 (2. ♗b5+ ♕a8 3. ♖d5+ ♕b8 4. ♖d8#)
- 8) 1. ♗h3+ ♗h4 (1. ... ♕g6 2. ♗h7+ ♕f6 3. ♗f7+ ♕e5 4. ♗e7+) 2. g4+ ♕g6 (2. ... ♕h6 3. ♖d3) 3. ♖d3+ ♕f6 4. ♖d6#
- 9) 1. ♗e1 ♕e5 2. d4+
- 10) 1. ♗h4+ (1. ♗xg6? ♗c8+ 2. ♕xc8 Patt) 1. ... ♕g7 2. ♗e7+ ♕g8 3. ♖d8+ ♕g7 4. ♗c7+
- 11) 1. ♗f6+ ♕e4 (1. ... ♕d5 2. ♗e6+ ♕c5 3. ♗c8+) 2. ♗xg6+ ♕d5 (2. ... ♕e5 3. ♗e6+ ♕f4 4. ♗h6+) 3. ♗e6+ ♕c5 4. ♗c8+
- 12) 1. ♗e6 ♗c7 2. ♖d6 ♗xd6 (2. ... ♗f7 3. ♗g3#) 3. cxd6

34 Verteidigen / Verteidige gegen Drohungen: A

- 1) 1. g5 ♕xd7 2. g6+ ♕g8 Patt
- 2) 1. ♕g4+ ♖xg4 (1. ... ♕b8 2. ♕xa7+) 2. ♗xg4+
- 3) 1. ♕h4 ♕xe5 2. g5#
- 4) 1. ... ♗xg4+! 2. ♕h6 (2. hxg4 ♖h1#) 2. ... ♗xh3+ 3. ♗h5 ♗xd7
- 5) 1. ... ♗h5
- 6) 1. ♕xf6 (1. ♕b3 ♖xd4 2. ♗xd4 c5 3. ♗xd6 ♗xd6 4. ♖xd6 c4) 1. ... ♗xf6 2. ♕b3
- 7) 1. ... ♖g6 (1. ... ♗a5 2. ♕xe5)
- 8) 1. ♖d1 ♖xd1 2. ♖xc3
- 9) 1. ♖h5 ♕xh5 (1. ... ♖g8 2. ♖hh7 b2 3. ♖xa7+ ♕b8 4. ♖c6+ ♕c8 5. ♖hc7#) 2. ♖c6 ♕f3 3. ♖xa7#
- 10) 1. ... ♖e8 (1. ... ♗d8 2. ♕b8)
- 11) 1. ♖e4 (1. ♖b3 ♗xd3 2. ♗xd3 ♕xf2+ 3. ♖xf2 ♖xd3) 1. ... ♗xd3 2. ♗xd3 ♖xd3 3. ♖xc5
- 12) 1. ... ♖xe1 2. ♖xe1 ♖d8

35 Verteidigen / Verteidige gegen Drohungen: B

- 1) 1. f4 ♕xc3 (1. ... ♗xh6 2. fxe5) 2. ♕g5
- 2) 1. ... ♗c8
- 3) 1. ♗f2 (1. ♖e1 f4) 1. ... f4 (1. ... ♖xc4 2. ♖e8+ ♗xe8 3. ♗xd4) 2. ♖e8+ ♕g7 3. ♖xd8 ♕xf2+ 4. ♕xf2
- 4) 1. ♖f6+ gxf6 2. gxf3+
- 5) Zeichnung
- 6) 1. ♗f5
- 7) 1. ... ♖d3 2. ♗xd3 c4+
- 8) 1. ♖xd5 fxg6 2. ♖f6++ ♕h8 3. ♖xg6#
- 9) 1. ... g5 (sonst verliert Schwarz eine Figur) 2. ♕xg5 f6
- 10) 1. ... ♖d4 2. ♗xd4 ♗xf3
- 11) 1. ♗f5 ♗xf5 2. ♕xe4
- 12) 1. ... ♖c6 2. ♖xc6 axb5

36 Verteidigen / Verteidige gegen Drohungen: C

- 1) 1. ... ♕f8 (1. ... ♖g8 2. ♗xe7+ ♖xe7 3. ♖d6+) 2. 0-0-0 ♖c8 3. ♕g5 ♗c4 4. c3 ♕xd6 5. ♖xd6+ ♕e7 6. ♖xc4 ♖xc4
- 2) 1. ♗xf7+ (1. g3 ♖d7) 1. ... ♗xf7 2. ♖xc8+ ♗e8 3. ♖xe8+
- 3) 1. ... ♖e4 (1. ... ♕e8 2. ♖d8 ♖e4 ist dasselbe) 2. ♖d8+ ♕e8 3. ♖xb8 ♖xe7
- 4) 1. ♗h8+ (1. ♕xf3 gxf3 2. ♗h8+ ♕xh8 3. ♖d5+ ♕g7 4. ♖xf4 ♗f5) 1. ... ♕xh8 2. ♖e2+ ♕g8 3. ♖xf4
- 5) 1. ♗h6+ ♖xh6 2. ♕xd5
- 6) 1. c3 ♕xc3 2. ♖ac1 ♕b4 3. f5 e5 4. ♗g5+ ♕f8 5. f6 g6
- 7) 1. ... ♖h4 (1. ... ♕f5 2. ♖e3)
- 8) 1. ... d6 (1. ... ♖xd3 2. fxg7+ ♕xg7 3. ♕xh6+; 1. ... ♖g8 2. f7; 1. ... ♖f4 2. fxg7+)
- 9) 1. ♗xg6+ ♕f8 (1. ... fxg6 2. ♖xc7+) 2. fxg3
- 10) 1. ... ♖d5+ 2. e4 ♗c5

- 11) 1. ♖f7 ♕xe3 (1. ... ♗xf7 2. 0-0; 1. ... ♜xf7 2. ♖f1) 2. ♗xh8
 12) 1. ... ♜xg2+ (1. ... ♖xg7 2. ♖f8+ ♗d7 3. ♕e8+ ♗d8 4. ♕c6#; 1. ... ♜xg6 2. ♖f8+ ♖xf8 3. ♜xg6)
 2. ♗xg2 ♖xg7

37 Verteidigen / Verteidige gegen einen Freibauern: A

- 1) 1. ♕c1 b1♗ 2. ♖a3#
 2) 1. ♕d3 a1♗ 2. ♗b3 ♜d4 (2. ... ♜a7 3. ♖c3+ ♗a1 4. ♖c1#) 3. ♖c3+ ♗a1 (3. ... ♜xd3 4. ♖xd3 ♗c1 5. ♖d4 ♗b1 6. ♖d1#) 4. ♖c1#
 3) 1. ♖h1+ ♗xh1 (1. ... ♗g3 2. ♖h3+ ♗f2 3. ♕xa2) 2. g4+ ♗h2 3. ♕xa2
 4) 1. ♗b4 ♗b2 2. ♖c8 a1♗ 3. ♖c2+ ♗b1 4. ♗b3
 5) 1. ♕d3 g2 (1. ... ♗g2 2. ♕e4#; 1. ... ♗e3 2. ♕f1 ♗f3 3. ♖h3) 2. ♖h3#
 6) 1. ♖h7+ (1. ♕xa2? Patt) 1. ... ♗g8 2. ♖h1 a1♗ 3. ♕h7+
 7) 1. ♕xa3 a1♗ (1. ... ♕xa3 2. ♖xa2 mit einer gewonnenen Stellung) 2. ♕xb2
 8) 1. ♕f1 e1♗ (1. ... exf1♗ 2. ♖xf1 ♗e3 3. ♗c2 f3 4. ♖e1+) 2. ♖d3#
 9) 1. ♕c4 ♗a3 (1. ... g1♗ 2. ♖a6#) 2. ♖xh2 g1♗ 3. ♖a2#
 10) 1. ♗d3 ♗xa1 2. ♗c2 b5 3. ♕e5#
 11) 1. ♖h8 a1♗ 2. ♖a8 ♜xa8 3. ♕f3+
 12) 1. ♕e2+ ♗xe2 2. ♖h4 a1♗ 3. ♖h2+ ♗f1 4. ♖h1+

38 Verteidigen / Verteidige gegen einen Freibauern: B

- 1) 1. ♕f1 e1♗ 2. ♖xa4+ bxa4 3. b4#
 2) 1. ♖a7 b1♗ 2. ♕xd4#
 3) 1. ♖h6+ ♗c5 (1. ... ♗e5 2. ♖e6+ ♗xe6 3. ♕xd5+ ♗xd5 4. c4+ ♗xc4 5. ♗c2; 1. ... ♗c7 2. ♖h7+ ♗c8 3. ♖b7 ♗xb7 4. ♕xd5+ ♗c7 5. ♕a2) 2. ♖c6+ ♗xc6 (2. ... ♗d4 3. c3+) 3. ♕xd5+ ♗xd5 4. c4+ ♗xc4 5. ♗c2
 4) 1. ♕c3 d2 2. ♕a1 d1♗ 3. ♖c3#
 5) 1. ♖e1 b2 (1. ... f6 2. ♖e7+ ♗g8 3. ♗g6 ♗f8 4. ♕d6) 2. ♖h1+ ♗g8 3. ♖h8+ ♗xh8 4. ♕e5+
 6) 1. ♖e2 (1. ♖d2? h1♗+ 2. ♗g3 ♜h5) 1. ... h1♗+ 2. ♗g3 ♗f1 3. ♕a6 ♜g1+ 4. ♖g2+
 7) 1. ♕d7! e1♗ (1. ... ♗xd7 2. ♖xe3) 2. ♕b5
 8) 1. ♕e7 ♗c7 (1. ... ♗xa5 2. ♕b4+) 2. d6+ ♗c6 3. ♖c5+
 9) 1. ♖g5+ ♗h7 (1. ... ♗h6 2. ♖g8 h1♗ 3. ♕g7+! ♗g5 4. ♕e5+ ♗h6 5. ♖h8+) 2. ♖g7+! ♗h6 3. ♗f7 h1♗ 4. ♕g5+
 10) 1. ♕f7! (1. ♖xe2? Patt) 1. ... a2 2. ♕h5 a1♗ 3. ♖e8#
 11) 1. ♖c2+ ♗b5 2. ♖xb2 a1♗ 3. ♕c3+ ♗c5 4. ♖b5+
 12) 1. ♕b7! a1♗ 2. ♖xa6+ ♜xa6 3. ♕xa6 ♗xa6 4. ♗c3 ♗a5 5. ♗c4

39 Verteidigen / Verteidige gegen einen Königsangriff: A

- 1) 1. ... ♗e6
 2) 1. ... ♜a5+ (1. ... ♜d6 2. ♖h3) 2. ♗f1 (2. ♗d1 ♜xa2) 2. ... ♜d2
 3) 1. ... ♕f5 (1. ... ♗f6 2. ♗xf7; 1. ... h6 2. ♗xf7)
 4) 1. ... ♗h8 (1. ... ♗h7 2. ♖d3 ♖xc3 3. ♜h4+ ♗g7 4. ♜g3+ ♗h7 5. ♖xc3) 2. ♖d3 f6
 5) 1. ... ♕e2 (1. ... ♗h8 2. ♖g3) 2. ♖e1 ♕xf3 3. gxf3 ♜c2+ 4. ♗h1 ♜f2
 6) 1. ... h6 (1. ... ♗h8 2. ♕xg7+ ♗xg7 3. ♜g5+ ♗h8 4. ♜f6+ ♗g8 5. ♖e3; 1. ... gxf6 2. exf6 ♗h8 3. ♖xe8) 2. ♖e3 ♗h7 3. ♜d3+ g6
 7) 1. ... f5 (1. ... g6 2. ♕xg6 hxg6 3. ♜xg6+ ♗h8 4. ♖f3 ♖f7 5. ♖h3+)
 8) 1. ... ♕xg3 (1. ... ♖e8 2. ♗h5 ♕f8 3. ♜g5+ ♗h8 4. ♗xf6) 2. ♜g5+ ♗h8 3. ♜h6+
 9) 1. ... ♗d7 (1. ... ♗c6 2. ♜h4) 2. e5 ♕xe5 3. ♗e4 d5
 10) 1. f3
 11) 1. ... ♕h7 (1. ... ♜f8 2. ♜h8+ ♗xh8 3. ♕xf6++ ♗g8 4. ♖h8#) 2. ♖g3+ ♕g6
 12) 1. ... ♜d8

40 Verteidigen / Verteidige gegen einen Königsangriff: B

- 1) 1. ... ♜d4+ (1. ... ♕h4 2. ♜xe5; 1. ... ♕xg7 2. f6) 2. ♗h1 ♕h4

- 2) 1. ... ♖e4 (1. ... ♗g8 2. ♖xh6 ; 1. ... ♗h8 2. ♗xh6+ (2. ♗xf7 ♖xc1=))
- 3) 1. ... ♗b3+ 2. ♗c2 ♖f5+
- 4) 1. ... ♗d7 (1. ... ♗h8 2. ♗xe4 dxe4 3. ♗h6 ♗g8 4. ♖xf7) 2. ♗h6 ♗xf6
- 5) 1. ... ♗e7 (1. ... ♗c6 2. ♗g3 g6 3. ♗h6; 1. ... ♗g5 2. ♗xg7; 1. ... ♗h6 2. ♗xg7) 2. ♗g3 g6 3. ♗h6 f5
- 6) 1. f4 (1. g3 ♗xh2+ 2. ♗xh2 ♗h4+ ; 1. h3 ♗g4)
- 7) 1. ... ♗xd2+
- 8) Zeichnung
- 9) Zeichnung
- 10) 1. ... ♗d7 (1. ... ♗fe8 2. ♗d3) 2. ♗xf6+ ♗g8 3. ♗g5+
- 11) 1. ... ♖e6 (1. ... ♗e6 2. ♗f3 c6 3. ♗h3 ♗f8 4. ♗h8+ ♗e7 5. ♗xg7 ♗g8; 1. ... ♗xe5 2. dxe5 ♗e7 3. exf6 ♗e3+ 4. ♗h1) 2. ♗f3 ♗d7 3. ♗g3 ♖f5
- 12) 1. ... ♗h8 (1. ... ♗f6 2. exf6 ♗xf6 3. ♖g5+ ; 1. ... f6 2. ♖xf8+ ♗g8 3. ♖d6) 2. ♗f1 ♗xe5

41 Verteidigen / Verteidige gegen einen Freibauern: C

- 1) 1. ♗e8+ ♗xe8 2. ♗xf7+ ♗c8 3. ♗d6+ ♗d8
- 2) 1. ... ♗h2+ 2. ♗xe3 ♗f1+ 3. ♗f3 ♗h2+
- 3) 1. ♗d7+ ♖xd7 (1. ... ♗h6 2. ♗d6+ ♗h5 3. ♗g5+ ♗h4 4. ♗h6+) 2. ♗f6+
- 4) 1. ♗b2 a1♗ 2. ♗b6+ ♗a3 3. ♗c4+ ♗a4 4. ♗b6+
- 5) 1. ♗xg2 h1♗ 2. ♗e2+ ♗d1 3. ♗c3+
- 6) 1. ♗b3! a1♗ 2. ♗c5+ ♗a5 3. ♗b7+ ♗a4 4. ♗c5+
- 7) 1. ♗h6+ ♗xh6 2. g8♗+ ♗h5 3. ♗f6+ ♗h6 4. ♗g8+
- 8) 1. ♗d6 b1♗ 2. ♗f5+ ♗e8 3. ♗g7+ ♗e7 4. ♗f5+
- 9) 1. ♗d8+ ♗b8 (1. ... ♗a8? 2. ♗c6) 2. ♗c6+ ♗c8 3. ♗a7+ ♗d8 4. ♗c6+
- 10) 1. ♗xd5! (1. ♗d4+? ♗d6 2. ♗c6+ ♗d7 3. ♗e6 a1♗) 1. ... a1♗ 2. ♗f4+ ♗f6 3. ♗h5+ ♗g6 4. ♗f4+ ♗f6 5. ♗h5+
- 11) 1. ♗d8+ ♗d6 2. ♗f7 h1♗ 3. ♗b7+ ♗e6 4. ♗d8+ ♗d6 5. ♗b7+
- 12) 1. ♗a5+ (1. ♗e5? ♗b4; 1. ♗xd3? ♗xd3 2. ♗c5+ ♗c4) 1. ... ♗d4 2. ♗e5! d1♗ 3. ♗c6+ ♗c4 4. ♗a5+ ♗b4 5. ♗c6+ ♗c4 (5. ... ♗a4? 6. ♗a5#) 6. ♗a5+

42 Verteidigen / Schach parieren: A

- 1) 1. ... ♗e6 (1. ... ♗h7 2. ♗h5+ ♗g8 3. ♗xe8+ ♗h7 4. ♗h5+ ♗g8 5. ♗d8#)
- 2) 1. ... ♖d7 2. ♗xc5 (2. ♗b4 e5 3. 0-0) 2. ... ♗c8
- 3) 1. e3 (1. ♗h1 ♗xg3+ 2. hxg3 ♗h5+) 1. ... ♖xe3+ 2. ♗h1
- 4) 1. ... ♗d5 2. ♗xd5+ ♗h8
- 5) 1. ♖c2! (1. ♗c2? ♗xa4) 1. ... ♖xc7+ 2. ♗g3#
- 6) 1. c5 ♗xc5+ 2. ♖d4 ♗c7 3. fxg6+
- 7) 1. ♗e1 ♗xe1+ 2. ♖f1
- 8) 1. ... ♗f8 (1. ... ♗e7 2. ♗f5+ exf5 3. ♗he1)
- 9) 1. ♗f7 ♗xf7+ 2. ♗g2
- 10) 1. ... ♗f7 (1. ... ♗f8 2. ♗f4+) 2. ♖xf7+ ♗f8
- 11) 1. ♗xd4 ♗xd4 2. ♗f6+
- 12) 1. ♗e3 ♗xc4 2. ♗f4

43 Verteidigen / Schach parieren: B

- 1) 1. ♖d4! (1. ♗h1 ♖xf8) 1. ... ♖xd4+ 2. ♗h1 dxc2 3. ♗h8+
- 2) 1. ... ♗xg6 (1. ... ♗h8? 2. ♗f7 ♗e3+ 3. ♗h2 ♖g7 4. ♗xg7 ♗xg7 5. ♗f7+ ♗h8 6. ♗h7#) 2. ♖e4+ ♗g7 3. ♗f4 ♖e5
- 3) 1. ... ♖c5! 2. ♗xd3 (2. ♗xc5+ ♗d7 3. ♖d4 ♗c8 4. ♗d6+ ♗e8; 2. ♖d4! ♗d8 3. ♗xc5+ ♗d7) 2. ... ♗d8
- 4) 1. ♖c5
- 5) 1. ♗f2 ♗xc4 2. ♗d5
- 6) 1. ... ♗e8! (1. ... ♗f8? 2. ♗xf8+! ♗xf8 3. ♗h8#) 2. ♗xe8+ ♗f8 3. ♗e3 ♗e4
- 7) 1. c3 ♖xa5 2. ♖g5

- 8) 1. ♖c1 (1. ♖e1 ♜xe1+ 2. ♘f2 ♜e2+ 3. ♘g1 ♜e1+) 1. ... ♜xc1+ 2. ♘f2
 9) Zeichnung
 10) 1. ♖d2 ♖xa4 2. b3
 11) 1. ♙e3 (1. ♜f2 ♖g4+ 2. ♘f1 ♖d1#) 1. ... ♖xe3+ 2. ♜f2
 12) 1. ... ♘d7 2. ♖xe4 ♘c5 3. ♖e3 cxb2

45 Fesselung / Dauerfesselung: A

- 1) 1. c8♖+ ♘xc8 2. ♙f5 ♘d7 3. ♙g4
 2) 1. ♙c5
 3) 1. ♜f3 ♜f7 2. ♘f2 (nach g4)
 4) 1. g4 f5 2. g5
 5) 1. ... e5 (1. ... ♘g7 2. e5 dxe5 3. ♘c5) 2. ♜b4 2. ... ♘g7 (nach c6)
 6) 1. ... ♖e4+ 2. ♖xe4 ♙xe4+ 3. ♜f3 h5 4. h3 f5 5. g4 fxg4 6. hxg4 hxg4
 7) 1. ♙g4 ♘e8 2. ♙h5+ ♘e7 3. ♜d2
 8) 1. a4 a6 2. b4 (oder einen Läuferzug auf der langen Diagonalen. Nach ... b5 spielt Weiß immer a5) 2. ... b5
 3. a5
 9) 1. ♖e5 ♖e7 2. g4 h6 3. h4
 10) 1. ... c4 2. h7 (2. ♖c8+ ♘h7 3. ♖g4 ♜f5) 2. ... ♜f5
 11) 1. ♜a4 (Schwarz kann die Fesselung auf die a-Linie nicht mehr aufheben.)
 12) 1. ... ♜xd3 (1. ... b5 2. axb5 cxb5 3. ♜e1) 2. ♜xd3 ♜d8 3. ♜d1 b5

46 Fesselung / Dauerfesselung: B

- 1) 1. ... g4 2. hxg4 g5
 2) 1. ... c3
 3) 1. ... ♘e5 2. ♜e2+ ♘f4 3. ♜f2 ♜c1
 4) 1. ... b6 2. ♜e2 f5 3. gxf6ep ♘f7
 5) 1. ... ♜d1 2. c4 b5 3. c5 ♘d7 4. ♘g3 ♘c6 5. ♘g2 ♘d5
 6) 1. ... ♜xd2 2. ♜xd2 ♜d8 3. ♜d1 b5 (sonst spielt Weiß c4, c3 und ♘c2) 4. c4 b4
 7) 1. ♜a5
 8) 1. ♙b1 (1. ♜a3 ♘c8; 1. b4 ♙b6 2. cxb6 ♜xa2)
 9) 1. b4 (verhindert ♖c5) 1. ... ♘g7 2. ♖e3 (2. c3? ♜d3+) 2. ... ♘f8 3. c3
 10) 1. c4 dxc3 2. d4 a5 3. ♘c2 a4 4. ♙g2 a3 5. ♘b3
 11) 1. f4 gxf4 2. h4
 12) 1. ... c4 2. ♜f2 (2. dxc4 ♘xe4 3. ♘d2 ♜xf3) 2. ... c3 3. ♜f1 ♜f4 4. ♜f2 ♘d6 5. ♜f1 ♘c5 6. ♜f2
 ♘b4 7. ♜f1 ♘a3 8. e5 ♘b2 9. e6 ♜f6

47 Fesselung / Verteidige gegen eine Dauerfesselung: A

- 1) 1. ... ♜h8+ 2. ♘g4 ♜h7 3. ♜xc7 ♜xc7 4. d4 ♘c8 5. ♙xc7 ♘xc7 6. ♘g5 ♘d6 7. ♘xg6 ♘e6
 2) 1. c5+ ♘xc5 2. ♘d2
 3) 1. ... h5 2. ♙f5 g6 3. ♙xe6+ ♜xe6
 4) Zeichnung
 5) 1. ... c4 2. bxc4 a4
 6) 1. ... g3 2. ♙xg3 ♜g8 3. ♜xd6 ♜xg3+ 4. fxg3 ♘xd6
 7) 1. b3 (1. ♜d2 a4) 1. ... ♘f7 (1. ... a4 2. b4 a5 3. c5) 2. a3 ♜d7 3. b4 axb4 4. axb4
 8) 1. h4 h6 2. hxg5 hxg5 3. h4
 9) 1. ... g5 (1. ... h5 2. g4 hxg4 3. ♘g3) 2. h4 ♘g6
 10) 1. ... b6 2. b3 d5
 11) 1. g4 (1. f4 g4 2. f5 ♘b7 3. a3 ♘c7 4. a4 ♘d6 5. ♜f4 ♘c5 6. ♜c4+ ♘d5 7. ♜f4 ♜c1 8. ♜f2 ♘d4
 9. ♜f4+ ♘c5) 1. ... ♜a1 2. f4 ♘b7 3. fxg5 fxg5 4. ♜f3 ♙xg4 5. ♜f7+ ♘b8 6. ♘f2 ♜xa2+ 7. ♘g3
 12) 1. ... c5 2. b5 a5 3. ♜d3 a4 4. ♘e2 a3

49 Endspiel / Läufer gegen Bauer: A

- 1) 1. ♙c1 ♘c2 2. ♘b5 c3 3. ♘c4

- 2) 1. ♖d7+ (1. ♗c7 ♗g3 2. ♗d6 h5 3. ♗e5 h4 4. ♗f5 h3) 1. ... ♗g3 2. ♖h3
- 3) 1. ♗h6 (1. ♖xf5+ ♗f3) 1. ... ♗f3 2. ♗g5 ♗xf2 3. ♗f4
- 4) 1. ♖c3 ♗e4 (1. ... e5 2. ♗c5 ♗e4 3. ♖d4) 2. ♖d4 e5 3. ♗c5 exd4 4. exd4
- 5) 1. ♖d5! exd5 2. ♗b7 ♗f4 3. ♗c6 ♗e4 4. ♗c5
- 6) 1. ♖g6! (1. ♖e6 h5) 1. ... d3 2. ♗f2
- 7) 1. ♖c6 (1. ♖a6? ♗b8) 1. ... a5 2. ♗e2
- 8) 1. ♗f4 (1. ♖xf3? g3!) 1. ... ♗h3 2. ♖xf3
- 9) 1. ♖g3 (1. ♗g7? ♗c6 2. ♖a7 b5 3. cxb6ep ♗b7=; 1. ♖d6? b6; 1. ♖a7? b5 2. cxb6ep ♗c8=) 1. ... ♗c6 2. ♖f2
- 10) 1. f4 (1. ♖e5 ♗xf2 2. ♗xa4 b2 3. ♖xb2 g3 4. h4 g2 5. ♖d4+ ♗f3 6. h5 ♗e4=) 1. ... gxf3 2. h4
- 11) 1. h6 ♗f5 (1. ... f3 2. ♖d4! ♗xd4 3. h7 f2 4. h8♖+ ♗e3 5. ♖h1 ♗e2 6. ♖g2 ♗e1 7. ♗c2! b3+ 8. ♗c3 b2 9. ♖e4+ ♗d1 10. ♖c2+ ♗e1 11. ♖xb2 ♗f1 12. ♗d2 ♗g2 13. ♖g7+) 2. ♖e5! ♗g6 (2. ... f3 3. h7 f2 4. h8♖ f1♖ 5. ♖f6+) 3. ♖xf4
- 12) 1. ♖f5+ ♗f6 2. ♗d5

50 Endspiel / Läufer gegen Bauer: B

- 1) 1. ♖g1 (1. ♖b8 ♗b3 2. c5 ♗c4 3. c6 ♗d5 4. c7 h2 5. c8♖ h1♖+) 1. ... ♗b3 2. c5
- 2) 1. ♖d7 b6 2. ♖c8#
- 3) 1. ♗e4 ♗f6 (1. ... c1♖ 2. ♖e7#) 2. ♖f4
- 4) 1. ♖f4 a3 2. ♖c1 ♗xc1 3. ♗b3
- 5) 1. ♖f1+ (1. h8♖ b1♖) 1. ... ♗d2 2. ♖d3 ♗xd3 3. h8♖
- 6) 1. ♗d5 b1♖ 2. c4+
- 7) 1. ... b5 (1. ... h4 2. d7 ♗e7 3. g7)
- 8) 1. ♖xc6 d5 2. ♖b7! h1♖ (2. ... d4 3. cxd4 ♗xb4 4. ♖g2 ♗c4 5. d5) 3. ♖a6#
- 9) 1. ♖f6 c2 2. ♖g5 c1♖ 3. g4+ fxg3ep 4. ♖xc1 g2 5. ♖e3
- 10) 1. c6 ♗b6 2. c7 h2 3. c8♗+ ♗c6 4. ♖xh2
- 11) 1. ♗c7+ (1. f8♖ b1♖=) 1. ... ♗c4 2. ♖b5+ ♗c3 (2. ... ♗xb5 3. f8♖ b1♖ 4. ♖b8+) 3. ♖d3 ♗xd3 4. f8♖ b1♖ 5. ♖f5+
- 12) 1. ♖f3 (1. ♖f1 e3+ 2. ♗d3 f4 3. ♖e2! =) 1. ... e3+ (1. ... exf3 2. g6 ♗g2 3. g7 f2 4. g8♖+ ♗f3 5. ♖c4 ♗g2 6. ♖c6+ ♗g1 7. ♖g6+) 2. ♗d1

51 Endspiel / Läufer gegen Bauer: C

- 1) 1. ... ♖f8
- 2) 1. ♖g4+! ♗xg4 2. ♗xe2 ♗g3 3. ♗f1 ♗f3 Patt
- 3) 1. ♗a1! (1. ♗b2? a1♖+ 2. ♗xa1 ♗c2) 1. ... ♗c2 2. ♖c3 ♗xc3 Patt
- 4) 1. ♖e1! ♗d3 2. ♖xd2 exd2 Patt
- 5) 1. ♖b2 ♗c4 2. ♗c6 ♗d3 3. ♗b5 ♗d2 4. ♗c4
- 6) 1. ♖h2 (1. ♗f6 ♗f3 2. ♖h2 ♗f2 3. ♗g5 g1♖+) 1. ... ♗e3 2. ♗f5 ♗f3 3. ♗g5 ♗f2 4. ♗g4
- 7) 1. ... ♖e2 2. ♗c6 ♖xb5+ 3. ♗xb5 ♗d7
- 8) 1. ... ♖d4+ (1. ... ♗h5 2. ♗g7) 2. ♗e7 ♗h5 3. f8♖ ♖c5+ 4. ♗f7 ♖xf8
- 9) 1. ♖b5 (1. ♖e2? d4 2. ♖d1 cxd1♖+ 3. ♗xd1 ♗d3) 1. ... d4 2. ♖a4 d3 3. ♖xc2 dxc2 Patt
- 10) 1. ... ♖f8+ 2. g7 (2. ♗h7 ♗f6 3. h5 ♗g5) 2. ... ♗f7
- 11) 1. ♖a1! (1. ♗d5? ♗d3) 1. ... c3 (1. ... ♗b1 2. ♗d4) 2. ♗d4 ♗b3! 3. ♗d3 c2 4. ♗d2 ♗a2 5. ♗xc2 b3+ 6. ♗c3
- 12) 1. ... ♗f4 2. ♗f6 ♖e5+ 3. ♗e7 (3. ♗e6 ♖g7 4. g6 ♗g5 5. ♗e7 ♗xg6) 3. ... ♖g7

52 Endspiel / Läufer gegen Bauer: D

- 1) 1. ♖f1 ♗b4 (1. ... a2 2. ♗c2+) 2. ♗c2
- 2) 1. ♖b4! (1. ♖a5? a2 2. ♖d8 ♗e5; 1. ♗e2? a2 2. ♖h4 ♗e5) 1. ... a2 2. ♖f8
- 3) Zeichnung
- 4) 1. ♗d3 (1. ♖d3 g3 2. ♖e4 g2) 1. ... g3 (1. ... ♗f3 2. ♗xc3 g3 3. ♗d4) 2. ♗e2
- 5) 1. ♖d4+ ♗xd4 2. ♗g2 ♗e3 3. ♗f1 h3 Patt

- 6) 1. ♖b3 ♖a1 2. ♖a3 b1♙ 3. ♕e5+ ♙b2+ 4. ♕xb2+ ♖b1 5. ♕e5
- 7) 1. ♖d5 (1. ♖c5 ♖e5) 1. ... b3 2. ♖d4 b2 3. ♖e3 ♖e5 4. ♖f3 h3 5. ♕b1
- 8) 1. ♕c4 ♖b1 (1. ... ♖d1 2. ♕b3) 2. ♕a2+
- 9) 1. ♕b1 (1. ♖d3 a5) 1. ... a5 (1. ... ♖b2 2. ♖d3) 2. ♖d3 ♖b2 3. ♕c2
- 10) 1. ♕a1! (1. ♕d4 ♖d3; 1. ♕f6 ♖d3) 1. ... ♖b1 2. ♕d4 ♖c2 3. ♖e5
- 11) 1. ♖b3 a4+ (1. ... c2 2. ♕e4+=) 2. ♖a2 (2. ♖a3 ♖e3) 2. ... c2 3. ♕e4+ ♖xe4 4. ♖b2 ♖d3 5. ♖c1
- 12) 1. ♕a6! (1. ♕g2? ♖c4 2. ♖b6 ♖d3 – 2. ... h4? 3. ♖c6 ♖d3 4. ♖d5 ♖e2 5. ♖e4 f1♙ 6. ♕xf1+ ♖xf1 7. ♖f3 – 3. ♖c5 ♖e2 4. ♖d4 f1♙ 5. ♕xf1+ ♖xf1 6. ♖e3 ♖g2!) 1. ... h4 2. ♕f1 ♖d4 3. ♖b4

54 Endspiel / Zugzwang: A

- 1) 1. ♖g3 (1. ♖a2 a3)
- 2) 1. ♖c1
- 3) 1. ♗a6 ♕xa6 2. ♕e4
- 4) 1. ♕b2
- 5) 1. ♖g1
- 6) 1. ♖g3
- 7) 1. ♖c2
- 8) 1. d3 ♗bd5 (1. ... ♗c8 2. ♗xc8#; 1. ... c5 2. ♗b5#; 1. ... e5 2. ♗f5#; 1. ... ♗fd5 2. ♗e8#; 1. ... ♗e8 2. ♗xe8#) 2. ♗c8#
- 9) 1. ♖b8 ♗c3 (1. ... ♗b6 2. ♖xb6#; 1. ... ♖xb5 2. ♖a8#) 2. ♖b6#
- 10) 1. ♙d2
- 11) 1. ♖h5
- 12) 1. ♖d7 ♙e2 2. ♙b1#

55 Endspiel / Zugzwang: B

- 1) 1. ♖f6 ♕g4 (1. ... ♕e2 2. ♗g3+; 1. ... ♕c2 2. ♕f3#) 2. ♕e8#
- 2) 1. ♖b4
- 3) 1. ♖e2 ♙a1 2. ♖b1+
- 4) 1. ♗g7 ♖e7 (1. ... ♖g5 2. ♗e6+) 2. ♗f5+
- 5) 1. ♕a8 c5 (1. ... ♕d7 2. ♗b6+; 1. ... ♖b5 2. ♗d6+; 1. ... ♕g6 2. ♕xc6#) 2. ♕e4 ♕d7 (2. ... ♕b5 3. ♕c2#; 2. ... ♖b5) 3. ♗d6+ (2. ... ♕h5 3. ♕c6#) 3. ♗b6+
- 6) 1. ♖d8
- 7) 1. ♕e3! ♙xe3 2. ♗g4+ ♖g5 3. ♗xe3
- 8) 1. ♗a3 ♙xa3 (1. ... ♙b3 2. b5+) 2. b5+ ♖xb5 3. ♕xa3 ♖c4 4. ♕b2
- 9) 1. ♗b6
- 10) 1. ♖h5
- 11) 1. ♖a7
- 12) 1. ♖e8! (1. ♖c7? ♙c4+ 2. ♖b6 ♙a6+ 3. ♖xa6 Patt)

56 Endspiel / Zugzwang: C

- 1) 1. ♗d5! ♕e8 (1. ... ♕g8 2. ♖xg8 ♖xd5 3. ♖f7 ♖e5 4. g5 ♖f5 5. g6; 1. ... ♖xd5 2. ♖xf7) 2. ♗c7+ ♖e5 3. ♗xe8 ♖f4 4. ♗f6
- 2) 1. ♖h7+ ♖e8 2. ♕c7
- 3) 1. ♗g2 (1. ♕f7+? ♖xh4 2. ♗f5+ ♖g5 3. ♗xe7 ♖f6=; 1. ♖f4 ♕d6+ (♖ 1. ... ♕xh4 2. ♕f7+ ♖h6 3. ♗f5+ ♖h7 4. ♗xh4) 2. ♖e4 ♕g3 3. ♗g2 ♕xh4 4. ♕e2+ ♖g5 5. ♖f3 ♖h5 6. ♖f4+ ist komplizierter) 1. ... ♕xh4 2. ♕f7+ ♖g5 3. ♕e8
- 4) 1. ♖b2! ♖b8 2. ♖xd7 ♖xg2+ 3. ♖c3 ♖g3+ 4. ♖c4
- 5) 1. b8♙+ (1. b5 ♗b8 2. ♖g2 e2) 1. ... ♗xb8 2. b5
- 6) 1. ♗f3+ ♖f4 2. ♖f2 (2. ♖g2? ♕g3) 2. ... ♕g3+ 3. ♖g2
- 7) 1. ♕e7 e4 (1. ... d3 2. ♙xd3+ ♖e6 3. ♙d6+; 1. ... ♙e6 2. ♙b3+) 2. ♙c5+ ♖e6 3. ♙d6+
- 8) 1. ♙d7 ♖b4 2. ♙d4+
- 9) 1. ♖e3 ♖d8 (1. ... ♙b7 2. ♙g8+ ♖d7 3. ♖xe7+ ♖xe7 4. ♙g7+; 1. ... ♙d7 2. ♙g8#; 1. ... ♙d8 2. ♙h8+ ♖d7 3. ♖d6+) 2. ♙f8+ ♖d7 3. ♖xe7+

10) Zeichnung

11) Zeichnung

12) 1. ♔h6! ♖xc7 (1. ... ♗xc7 2. ♖f8+; 1. ... ♖a8 2. ♖f8+) 2. ♖f8#